

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorum Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Miserere mei domine, quoniam infirmus sum, sana me domine, quoniam
conturbata sunt ossa mea.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

Agor. Atq; ex hoc loco, sumpta mihi sunt, quæ de pœnis animarum in purgatorio aliquando disputavi, q; purgatorium mihi uideretur esse, uelut quædam prope desperatio, & prope infernus, a quibus animæ neque modis suffragi, neq; indulgentijs possint redimi, nisi oratione Ecclesiæ, siue his purgentur ac perficiantur in charitate, siue satisfaciant pro peccatis, quod ego nescio. Nam neq; uiuentem talia patientem possint ullæ indulgentiæ iuuare, sed sola spes, & intercessio fidelium.

Hoc autem sciendum, q; talia passis, huius psalmi doctrina diligentissime seruanda est, ut non euagentur, non querulentur, nō quarant solatia hominum, sed apud se consistant, manum dei ferant, & cum Propheta nusq; conuertantur, nisi ad dominū, dicentes: Domine ne in furore tuo arguas me. Qua prudentia nisi præsent (ut uolunt huius rei mystæ) summo suo damno, e manu dei me collidatur, donec penitus inutile fiat, aut proijci mereat tanq; reprobum. Hoc Tren. iij. Hieremias pulchre & late docet inter cætera, dicens: Pars mea dominus dixit anima mea, propterea expectabo eum. Bonus dominus sperantibus in eum, animæ quærenti illum, bonum est prætolari cum silentio salutare dei. Bonum uiro cum portauerit iugum ab adolescentia sua, sedebit solitarius & tacebit, quoniam leuabit se super se, ponet in puluere os suum, si forte sit spes, id est, absconder faciem suam, & conuersationem subtrahet, quasi sepultus in puluere cum mortuis. Quo affectu & illud psal. exliij. dicitur: Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi, & anxius est super me spiritus meus, in me turbatum est cor meum. In hoc silentio & hac solitudine, perficitur hæc purgatio. Sicut & psal. lxxiij. Cor meum conturbatum est in me, & formido mortis cecidit super me. Timor & tremor uenerunt super me, & contexerunt me tenebræ, & dixi: Quis dabit mihi pœnas, & uolabo, & requiescam? Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine. Expectaui eum qui me saluum fecit a peribinis dicitur; tamen idem est in sensu.

Manus dei ferenda, non ab ea elabendum.

Miserere mei domine, quoniam infirmus sum, sana me domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.

Secundo, imbecillum se constituitur, scilicet destitutum uiribus, ut quæ ferre nequeant insustentabilem illam reprehensionem & correptionem iræ dei. q. d. Terror iræ tuæ uiosior est, q; ut ferre possim, & nisi gratiam uirtutis tuæ præbeas, desperatus funditus pereō. Sic Iob. xj. Deus cuius iræ nemo resistere potest, sub quo curuatur, qui portant orbem. Et Moses psalmo. lxxxix. Quis uis potestatem (id est, uim & impetum) iræ tuæ, & præ timore tuo, iram tuam? Et affectus magnitudinem ostēdit toties repetitum nomen domini: Miserere domine, sana domine, usque quo domine. Ita enim faciūt & ij, qui leuioribus tentationibus præmuntur, ut adiutorium & nomen dei iterent corde & ore. Volunt autem uerbum, Miserere, pprie significare hoc loco, nō remissionem peccatorum (quod uerbo clementiæ aliquoties significatur, seu miseratoris, ut psal. ex. Misericors & miserator) sed gratiā, seu, uirtutem q; roboratur anima, ut apte concinat nomini infirmus, seu, impotens sum: Impotentia enī uirtute iuuat. Talis itaq; est huius tentationis natura, quæ ppriissime istis uerbis describitur.

M iij scribitur,

scribitur, sed nō nisi experto cognoscitur (ut dixi.) Imbecilitatē autem spiritus non carnis hac particula tangit, id est, q̄ nec spes, nec charitas, immo nec fides satis sit ad ferendum, nisi roborentur.

Quid sit ossa conturbari.

Tertio, etiam ossa conturbata dicit, & ideo sanari petit. Quis uero intelligit quid sit ossa cōturbari: nō enim de corporali ossium turbatione loquitur, ubi uel febre uel alia ægritudine turbantur. Atq̄ hæc inexperientia, etiā illustribus patribus causa fuit, ut ossa intelligerēt uirtutes animæ quorū sententiā non dānt. Sed uirtutes animæ (siue sint uires, ut intellectus, uoluntas, ratio, memoria, sciētia, siue uirtutes, uel infusæ, uel acquisitæ) dixi in priore parte ueritas signis & uires eius stabilit cōtra infirmitatem illā spiritualem: in spiritu enī loquitur. Quare ossa hoc loco debēt sc̄m grammaticam proprie accipi, pro ossibus spiritibus corporalibus in carne nostra, quæ ex infirmitate & turbatione ista spiritus, turbantur ut tremant, nulliusq̄ uirtutis sint, deniq̄ nec ossa iā sint, nec corpus ipsum ferre possint. Sic Isaiæ. xxxviiij. Sicut leo cōtriuuit omnia ossa mea, Nam, hoc est, qd̄ & in morientibus aliqñ uidemus: ubi tremfit quidā & horribiliter distendūtur præ angustia & agonia: Ibi enī deus operatur hæc tribulationem, ubi iam homo ad solatia humana currere non potest, cogiturq̄ tum purgantis

Quatenus peccatum occidendum.

ut deum super oīa diligamus, & inæstimabili desiderio eius ardeamus, & actiones istæ terrenæ, quas peccatum operatur, incomparabiliter minores sūt, q̄ nunc sit hoc desiderium quærentis deum, id est, gratiam & misericordiam eius. Hoc est quod dicunt, oportere deum tantum, & plus diligi, q̄ dileximus creaturas, qd̄ qui ad mortem usq̄ distulerint efficere, hanc magnam cogentur pati purgationem. Non autē diligitur deus, nec desiderat tam magno ardore, nisi tam magna premat homo tribulatione, quæ cogat clamore cordis ualido eum quærere & inuocare: Præsertim, si sit uitij profunde immerus, & legis fuit mortificator carnis suæ, tãto enim durior erit hæc mortificatio, quãto uita tiorem reddiderint affectum, qui mortificandus est, multiplicatæ peccatorum operationes. Atq̄ sperādum, q̄ qui in uita has mortes & infernos tulerint, in morte miti⁹ habituros. Absurda forte & inaudita hęc loquor, præsertim ijs qui indulgentijs, aut literis, aut operibus sibi facilē præsumūt introitum ad deum. Ego uero, ut hanc meā sententiam demonstrare nō possūm, si quis uerbis his prophetæ nō credit: Ita ego p̄pter eos a uerbis prophetæ nō recedā. Vnusq̄q̄ in suo sensu abundet. Ego scio qd̄ loquar, ipsi quoq̄ uiderint, an sciāt, quid loquantur. Hoc certum est, neminē peruerturum ad dei misericordiam, nisi eam uehemētissime esuriat & sitiāt, cum illo qui ait: Quæ admodū desiderat ceruus ad fontes aquarū, ita desiderat anima mea, ad te deus. Fuerunt mihi lachrymæ meæ, panes die ac nocte. Et illud: Sitiuit in te anima mea, in terra deserta inuita

Vehementer desideranda dei bonitas.

Fastidiosis nō dabitur beatitudo.

& in aquosa, sic in sancto apparui tibi. Nemo speret saturam, aut fastidientem animā deo repleri, q̄ esuriētes solūmodo implet bonis, quãto minus æternam uitam largietur fastidiosis, immo præ hæc uita cōtempnentibus, sed ardētissime & ineffabili gemitu quærentibus, petentibus, pullantibus. Quod quia in uita non faceremus, præsertim quieta, posuit nobis mortē, & uarias tribulationes, q̄bus pressi cogamur, quærere misericordiam & uitam, sicut Iob dicit: Vitam & misericordiā tribuisti mihi, & uisitatio tua custodiuit spiritum meum.

Certum est itaq̄, passis hæc tribulationē ossa corporis ita cōturbari, ut ossium officij implere nō possint. Sicut ecōtra, uidemus, ubi cor fuerit exultabundū, & gaudij

Et quia perfusum, ossa uelut roborari, ac ad salidū, secumq; grauissimam, uelut carnem leuandam prompta fieri, nihilq; non posse portare. Ita ut grauissimam sentiarur diffundi per ossa, uelut irrigatio quædam. Sicut Prouer. iij. dicit: Et irrigatio ossium tuorum. Quin & poeta dicit: Gelidus per ossa currit tremor. Adeo affectiones animi in corpus redūdant. Recte ergo sana mens domine dicit: quod etiam corpore tam æger sit, ut ossa non subsistant, tanta est uis ista tribulationis, nō permittens uel angulum in omnibus uiribus, quem non perturbet & conterat. Atq; hæc est summa purgatio peccati, pœnitentia, & satisfactio plenissima. summa purgatio peccati.

Et anima mea turbata est ualde.

Quarto, animam turbam queritur, hoc est, inferiorem partem, uitam, scilicet, sensitiuam. Nam turbato spiritu, & ossibus, nullus sensus, nō tristis quoq; redditur, ut iam nihil reliquum sit in spiritu, corpore, anima, quod nō sit amarissima tristitia, & pauore occupatum. Anima enī sentit mortis impetum, qui maxime sensum contristat, sicut spiritus, sentit infernum, qui est intolerabilis. Quod autem mortis & inferni sensus sit in hac turbatione, sequētia ostēdent. Interim sciēdum: qd̄ positus in hac turbatiōe, nihil est in creatura tā iucūdam, quod uisum possit, uel pilo recreare, nihil tam dulce, qd̄ aures mulcere, nullus gustandi, edendi, bibēdi, tangēdi, olfaciēdi affectus, quin omnia amarissima sunt. Est uero mors undiq; quicquid aspexerint, & senserint. Inter uitā & mortem miserime distenditur, mortem exhorrent, uitam nō habent. Notum autem esse cuius credo, quod anima & spiritus, usu scripturæ differunt: licet Philosophi, sua sentent. Nam ex Apostolo. ij. Thessa. ult. habemus ita: Ipse autem deus pacis, sanctificet uos per omnia, ut integer spiritus uester, & anima & corpus, sine querela, in aduentū domini nostri Iesu Christi seruetur. In quam rem multa Origenes & Hieronymus in uarijs locis. Per omnia dixit Apostolus, id est, ut seipsum exponit, per spiritum, per animam, per corpus. Sed & ex Euangelijs habemus: Ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente, ex omnibus uiribus. De quibus nunc, non est locus plura dicēdi. Anima & spiritus differunt.

Et tu domine usquequo.

Hic aliq; subintelligunt uerbum, scilicet usquequo nō eripis, nō emendas. Quos tu uat p nomen, Tu, Et tu dñe usquequo. Quo affectu & psal. xij. dicit: Usquequo dñe obliuisceris me in finem? usquequo auertis faciem tuā a me? Quamdiu ponam cōsilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem: Vbi non solū petit maturari auxilium, sed etiā uelut impatiens moræ, queritur dilationis grauitatem, siquidem cū in omni affectu, timoris, amoris, spei, odij &c. sit dura & grauis mora, sicut Prouer. xij. dicit: Spes quæ differtur, affligit animam. In hoc mortis & inferni affectu est oium grauissima. Hic enī uerum est quod dicitur, longiorem esse unam horam in purgatorio, q̄ multos annos in hoc seculo. Breuiter nec fert humana natura hanc tribulationē durare, uel modo dico tempore, neq; totā capit, sed gustat solum stillas eius aliquot. Sic ediuerso dicitur de ijs qui celestem affectum rapti patiūtur, q̄ uix guttam percipiūt, cum uita ista, non ferat diuitias uoluptatis illius uitæ. Quod si præualeat affectus uer, aut differatur, animam mox egredi putant, nisi miraculum sublit uirtutis dei. Quare his uerbis: Et tu dñe usquequo: insigni nota gemitum indicat illum ineffabilem intimi spiritus hæc patientis. Hora una purgatorii, longior multis anni.